

Anti-pestprotocol

1

OBS De Zuidwesthoek

HBC De Wereldwijzer

1

Inhoud

Inleiding.....	3
Begripsomschrijving pesten	4
Preventie	5
Leerlingvolgsysteem	7
Personen en taken	8
Curatief handelen	10
Verdere stappen	12

Inleiding

Voor u ligt het anti-pestprotocol van OBS De Zuidwesthoek en HBC De Wereldwijzer.

Wij vinden dat ieder kind recht heeft op een veilige en fijne schooltijd en daarom zullen wij er alles aan doen om pesten binnen onze school zoveel mogelijk te voorkomen.

Leerlingen leren met hoofd, hart en handen. Ieder kind mag zichzelf zijn en kinderen, ouders en leerkrachten willen rust en veiligheid ervaren.

Leren vraagt om een basis van vertrouwen en respect. Ieder kind mag er zijn en mag zijn zoals hij is.

Onze school heeft duidelijke regels en wij hanteren zowel preventieve als curatieve maatregelen. Deze staan omschreven in dit protocol, zodat voor alle betrokkenen transparant is wat wij op school doen om pesten te voorkomen.

Het protocol is vastgesteld door de medezeggenschapsraad.

Begripsomschrijving pesten.

Op elke school komt pesten voor. Zelfs het beste anti-pestprogramma kan niet 100% van de pestgevallen voorkomen. Elk kind krijgt in zijn of haar leven te maken met pesten. Gelukkig wordt niet elk kind slachtoffer.

Ook plagen komt overal voor. Plagen gebeurt incidenteel, er is sprake van wederzijds plezier, er is geen winnaar of verliezer, het slachtoffer is in staat zichzelf te verdedigen en er is geen sprake van blijvende geestelijke of lichamelijke schade.

Pesten is geen plagen. Pesten heeft drie duidelijke kenmerken.

- Pesten gebeurt met opzet.
- Pesten gebeurt steeds opnieuw (2 à 3 keer per maand of vaker)
- Bij pesten staat(n) de dader(s) sterker dan het slachtoffer. Er is dus sprake van een machtsverhouding.

Bij pesten zijn de gevolgen enorm. Voor zowel het slachtoffer en zijn omgeving, maar ook voor de dader. Die leert immers dat het oké is om te handelen vanuit een machtspositie.

Bijna alle kinderen keuren pesten af. Toch wordt jaarlijks 150.000 keer gepest.

Omdat jonge kinderen zich vooral bewust zijn van zichzelf en nog veel minder van anderen, is pesten een probleem dat vooral voorkomt vanaf groep 3 tot en met ongeveer de tweede klas van het VO.

Pesten kent veel verschijningsvormen:

- verbaal (beledigen, uitschelden, uitlachen)
- relationeel (uitsluiten, negeren, roddelen)
- materieel (spullen afpakken / kapotmaken)
- fysiek (spugen, slaan, schoppen, knijpen)
- digitaal (internet, telefoon)

Ieder kind is potentieel slachtoffer, al zijn er risicofactoren: kinderen die 'anders' zijn, leerproblemen hebben, minder weerbaar of sociaal onhandig zijn en kinderen die al eerder de zondebok waren, lopen een groter risico dan anderen.

De dader is juist vaak een populaire leerling en meestal geen probleemleerling, maar is niet altijd aardig, behulpzaam of geliefd. Een pester handelt zelden alleen. Een pester zal zijn gedrag pas veranderen als andere belangrijke figuren zijn gedrag afkeuren.

Bij pesten lijkt de meest voor de hand liggende oplossing om dader en slachtoffer met elkaar in gesprek te laten gaan. Maar dit leidt zelden tot een oplossing. Bij pesten is het juist zaak om de **groep** te gebruiken als oplossing.

Preventie

Om pesten te voorkomen, moeten de rollen binnen de groep duidelijk zijn. Daarom hebben wij op De Zuidwesthoek en De Wereldwijzer afgesproken om in elk geval 2 keer per jaar een sociogram af te nemen vanaf groep 1 tot en met groep 8. Wij hebben afgesproken daarvoor de sociogrammen van Sometics te gebruiken.

We nemen de sociogrammen af op cruciale momenten van groepsvorming, namelijk aan het eind van de 'gouden weken', voor de herfstvakantie, aan het eind van de 'zilveren weken', na de kerstvakantie en als dat nodig is aan het eind van de 'bronzen weken', na de meivakantie. (Boaz Bijleveld, 2019)

Een nieuwe of vertrekkende leerling in de groep, wisseling van leerkracht of een ingrijpende gebeurtenis kunnen ook aanleiding vormen tot het afnemen van een sociogram. De uitkomsten van het sociogram worden gebruikt voor het indelen van groepjes en kunnen aanleiding geven voor gesprekken met leerlingen of voor activiteiten zoals klasbouwers.

Door middel van activiteiten zoals klas- en teambouwers en energizers wordt het hele jaar door gebouwd aan een goed groepsklimaat. Kinderen hoeven geen vrienden met alle anderen te zijn, maar het is noodzakelijk dat iedereen elkaar voldoende kent. Groepjes worden regelmatig gewisseld.

Een klas zonder regels valt niet te managen. (Marzano, 2007) Daarom worden er in de eerste schoolweken klassenregels geformuleerd door de leerlingen zelf, samen met de leerkracht. Deze regels worden positief geformuleerd en vertellen wat voor een groep de kinderen willen zijn.

Coöperatieve werkvormen worden bij ons op school dagelijks gebruikt tijdens de lessen. Doordat leerlingen met elkaar samenwerken, wordt de cohesie van de groep steeds versterkt.

De leerkracht geeft te allen tijde een goed voorbeeldgedrag. Dit is van grotere invloed op het gedrag van kinderen dan welke methode dan ook. (Marzano, 2010)

Ook ouderbetrokkenheid is van invloed op een veilig klimaat voor de kinderen. Met omgekeerde oudergesprekken aan het begin van het schooljaar, de inzet van hulpouders, leren zichtbaar maken en met een goede communicatie betrekken wij ouders bij wat er in de groep gebeurt.

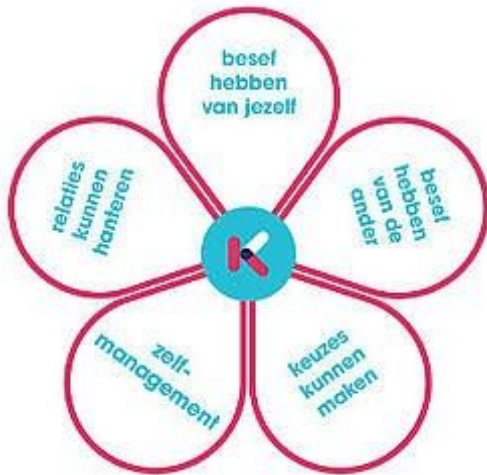
Om kinderen te leren hoe ze met elkaar om kunnen gaan en hoe ze zich kunnen gedragen, gebruiken we op De Zuidwesthoek en De Wereldwijzer een methode voor Sociaal Emotioneel Leren aangeschaft. Wekelijks worden hier twee lessen uit gegeven, zodat in groepen met twee leerkrachten het sociaal emotioneel leren ook door beide leerkrachten wordt gedragen. Deze methode heet Kwink.

Kwink is een online methode voor sociaal emotioneel leren inclusief burgerschap en

mediawijsheid voor groep 1 tot en met 8, gericht op preventie en op de kracht van een veilige groep.

Met Kwink wordt gewerkt aan vijf sociale competenties:

- besef hebben van jezelf;
- besef hebben van de ander;
- keuzes kunnen maken;
- relaties kunnen hanteren;
- zelfmanagement.

Wij beperken het SEL (Sociaal Emotioneel Leren) niet tot de Kwinklessen, maar zorgen ook voor een transfer van de geleerde vaardigheden naar dagelijkse situaties doordat leerkrachten de leerlingen kunnen wijzen op de taal en op de vaardigheden die ze hebben geleerd om problemen op te lossen. Er wordt in diverse situaties steeds verwezen naar de vaardigheden en naar de taal die de kinderen bij de Kwinklessen hebben geleerd. Ouders worden betrokken door bijvoorbeeld het uitreiken van koelkastposters, waardoor thuis dezelfde herkenbare taal kan worden gebruikt als op school. Kwink voldoet aan de wet sociale veiligheid en is gebaseerd op het boek 'Groepsplan gedrag' van Kees van Overveld. Internationaal onderzoek heeft uitgewezen dat een programma voor SEL in combinatie met goed klassenmanagement leidt tot hogere scores voor taal, lezen en rekenen.

Leerlingvolgsysteem

Naast het instrument van de sociogrammen, volgen wij het sociaal emotionele functioneren van onze leerlingen van groep 1 en 2 met KIJK en met Zien voor groep 3 tot en met 8. Welbevinden en betrokkenheid staan centraal in ZIEN.

Scholen zijn wettelijk verplicht een volgsysteem te hanteren voor het sociaal emotioneel leren van leerlingen en de bovenschoolse leiding van Albero vraagt 2x per jaar om de resultaten van groep 8 en 1x per jaar om een trend van alle leerlingen.

KIJK is een observatie-instrument voor leerlijnen van kinderen van

ZIEN is een signaleringsinstrument dat welbevinden en betrokkenheid en de vijf sociale competenties centraal stelt. Door middel van vragenlijsten wordt dit in kaart gebracht.

In groep 3 en 4 worden de vragenlijsten van ZIEN 2x per jaar ingevuld door de leerkracht, in november en in april. (na de herfstvakantie en na de voorjaarsvakantie)

In groep 5 tot en met 8 wordt zowel door de leerkracht als door de leerlingen zelf 2x per jaar een vragenlijst ingevuld. De visie van leerkracht en leerlingen kan met elkaar worden vergeleken.

De vragenlijst voor de leerkrachten gaat uit van het zichtbare gedrag van de leerlingen. De vragenlijst voor de leerlingen gaat uit van de beleving van de kinderen.

Komen er bijzondere zaken uit voort (indicaties) dan geeft ZIEN een aantal handelingsadviezen. De leerkracht is uit het oogpunt van eigenaarschap niet verplicht die adviezen op te volgen, maar zij zal wel vervolgstappen moeten ondernemen. Het voeren van kindgesprekken, interventies op groepsniveau of inbrengen in de HGPD behoren tot de mogelijkheden. In het voorjaar van 2020 gaan we met het hele team van de Zuidwesthoek o.l.v. Kees van Overveld aan de slag met het maken van groepsplannen voor gedrag. Doel hiervan is vooral proactief kunnen handelen.

Personen en taken

Er is op onze school een werkgroep die taken rondom SEL coördineert. Daarin hebben in schooljaar 2019 - 2020 de volgende personen zitting:

- Sandra Dekker, directeur;
- Suzanne Kamperman, leerkracht en aanspreekpunt pesten;
- Marleen Hannewijk, leerkracht;
- Martha Hendriks, intern begeleider en coördinator sociale veiligheid.

Onze school heeft een coördinator sociale veiligheid en een aanspreekpunt pesten aangewezen voor schooljaar 2019-2020. Hun namen worden vermeld in de schoolgids, op de website en bij de ingangen van de school. Zij hebben een aantal taken verdeeld, maar in de praktijk zullen zij hun taken in overleg en in samenwerking oppakken, ondersteund door de werkgroep SEL.

De taken van het aanspreekpunt pesten en de coördinator sociale veiligheid:

- zorgen dat schoolveiligheid, m.n. pesten, regelmatig op de agenda staat;
- ontwikkelen van schoolregels en afspraken;
- zorgen dat de schoolregels leven binnen de school;
- opstellen en actueel houden van een anti-pestprotocol;
- zorgen voor een preventiebeleid;
- zorgen voor een sanctiebeleid;
- vraagbaak in geval van pestincidenten;
- zorgen voor registratie van pestincidenten;
- zorgen voor de verplichte monitoring van de veiligheidsbeleving van de leerlingen;
- opvangen van leerling / ouder die met pestgedrag te maken heeft;
- in kaart brengen van de situatie;
- acties ondernemen die kunnen leiden tot een oplossing;
- deze acties schriftelijk vastleggen;
- nagaan of de acties hebben geleid naar een oplossing.

In geval van strafbare feiten kunnen zij doorverwijzen naar de politie en als gesprekken en maatregelen niet tot een gewenste oplossing hebben geleid, kunnen zij attenderen op de klachtenregeling. Deze staat ook in de schoolgids vermeld.

Voor situaties waarin dit niet meer mogelijk is, kan een beroep gedaan worden op de interne klachtenregeling. De klager heeft dan de volgende mogelijkheden:

- Hij/zij kan zich richten tot de directeur van de school
- Hij/zij kan zich richten tot de voorzitter van het College van Bestuur van Albero.
- Hij/zij kan zich richten tot de interne vertrouwenspersoon, welke aan iedere school verbonden is.
- Hij/zij kan zich richten tot de externe vertrouwenspersoon van Albero
- In geval van seksuele intimidatie, discriminatie of racisme kan hij/zij zich, naast bovenstaande mogelijkheden, ook richten tot de externe vertrouwenspersoon van Albero.

• Indien bovenstaande mogelijkheden geen oplossing bieden, kan overgegaan worden tot het

anti-pestprotocol OBS De Zuidwesthoek en HBC De Wereldwijzer 2020

indienen van een officiële klacht bij de onafhankelijke landelijke klachtencommissie.

Directeur OBS de Zuidwesthoek: Sandra Dekker, Elvis Presleylaan 1074462 LB Goes Tel. 0113-270207
s.dekker@alberoscholen.nl

Bestuurskantoor Albero: Stationspark 49A4464 DZ Goes Tel. 0113- 219228
info@alberoscholen.nl www.alberoscholen.nl

Vertrouwenspersoon OBS de Zuidwesthoek: Marleen Telderman, Elvis Presleylaan 107 4462 LB
Goes Tel. 0113-270207 m.telderman@alberoscholen.nl

Externe vertrouwenspersoon: Annette de Koning-Meeüs. De Koning Vertrouwenszaken Postbus
14854 ZG Bavel Tel. 06- 41167134 annette@dekoningvertrouwenszaken.nl

Landelijke klachtencommissie: Stichting Onderwijsgeschillen Zwarte Woud 2 Tel. 030 2809590
info@onderwijsgeschillen.nl www.onderwijsgeschillen.nl

Wij zullen te allen tijde proberen problemen van welke aard ook, eerst intern op te lossen in
samenpraak met alle betrokkenen.

Curatief handelen

Zoals eerder gesteld, is er sprake van pesten als voldaan wordt aan drie criteria:

- het gebeurt met opzet;
- het gebeurt steeds opnieuw (2 à 3 keer per maand of vaker);
- de dader(s) staat (staan) sterker dan het slachtoffer.

Als er sprake van pesten is, lijkt de meest voor de hand liggende oplossing om dader en slachtoffer met elkaar in gesprek te laten gaan. Dit kan echter schade aan richten. Bij pesten gebruik je de groep als oplossing. Een pester gaat zijn/haar gedrag pas veranderen als andere belangrijke figuren uit de groep dat gedrag afkeuren.

In een groep bestaan in geval van pesten verschillende rollen.

- Versterkers doen niet letterlijk mee aan pesten, maar moedigen het aan door bijvoorbeeld te lachen of te klappen.
- Assistenten faciliteren of doen zelf mee.
- Verdedigers komen op voor het slachtoffer.
- En tot slot buitenstaanders, zij weten zg. van niets, maar ze merken wel dat er iets aan de hand is.

Wij werken op school met de zg. No blame-methode. Deze methode gaat niet uit van straffen.

Deze aanpak bestaat uit zeven stappen.

1. Interview

De leerkracht of de leerkracht die de taak van aanspreekpunt pesten heeft, nodigt het slachtoffer uit voor een gesprek. Er wordt in kaart gebracht wie het voortouw nam in het pesten en wie volgers waren. Belangrijk is wat dit heeft gedaan met het slachtoffer. Wat gebeurde er in zijn hoofd? Wat gaf het voor gevoel?

Aanpak wordt uitgelegd en afgesproken wordt welke informatie met het groepje mag worden gedeeld.

Ouders van het slachtoffer kunnen worden ingelicht.

2. Bijeenkomst van groepsgenoten organiseren

De leerkracht of de leerkracht die de taak van aanspreekpunt pesten heeft, nodigt een aantal kinderen uit de groep uit voor een gesprek. Aan hen wordt een voor een gevraagd wat er is gebeurd, wat dat voor gevoel gaf, hoe het anders kan en hoe de leerkracht daarbij kan helpen. Naast de pester bestaat zo'n groepje bij voorkeur uit versterker(s), assistent(en), verdediger(s) en buitenstaander(s).

3. Situatie schetsen en uitleg geven aan dit groepje

Het probleem wordt met het groepje besproken. Daarbij wordt niet ingegaan op de schuldvraag, noch op details. Er wordt vooral gefocust op het gevoel dat het slachtoffer ervaart en dat er een probleem is dat opgelost moet worden.

4. Verantwoordelijkheid delen

Er wordt duidelijk gemaakt dat niemand in de problemen zit of gestraft wordt, maar dat wel iedereen kan bijdragen aan het gevoel dat een persoon ervaart.

5. Voorstellen laten formuleren

De begeleider vraagt elk groepslid met een idee te komen waardoor het slachtoffer zich beter gaat voelen. Zij vraagt of de tips die kinderen voor het slachtoffer formuleren aan het slachtoffer overgebracht mogen worden. Zij stimuleert daarnaast het uitspreken van intenties die leiden tot ander gedrag. Zonodig worden deze intenties ook genoteerd.

6. Proeftijd van zeven dagen

De kinderen krijgen zeven dagen de tijd om hun plannen uit te voeren. De gespreksleidster spreekt vertrouwen uit en laat weten bereikbaar te zijn.

7. Evaluatie

Met alle groepsleden wordt afzonderlijk besproken hoe de plannen zijn verlopen. Als de gepeste geen verschil ervaart, worden de stappen herhaald.

Straffen werkt minder effectief. Straf kan bij een van de betrokkenen het gevoel van macht oproepen. Dat kan averechts werken en opnieuw pesten in de hand werken.

Mogelijk heeft een van de betrokkenen meer hulp nodig, bijvoorbeeld een training in sociale vaardigheden. De school kan, samen met ouders, zoeken naar de best passende hulp. het streven is om alle betrokkenen weer met plezier naar school te laten gaan.

Verdere stappen

Mocht het zo zijn dat de herhaalde no-blame aanpak geen effect heeft, dan rest de school nog enkele maatregelen. In overleg met de directeur en de algemeen directeur kan worden overgegaan tot een schorsing (korte tijd) of verwijdering (voorgoed). Er wordt gehandeld volgens het vaste protocol dat voor alle Alberoscholen geldt.

Schorsing

Leerlingen kunnen van school worden gestuurd voor een korte tijd wanneer sprake is van een verstoorde relatie tussen leerling en school en/of ouder en school. Dit kan ontstaan doordat gedragsregels zijn overtreden of wanneer het pestprotocol niet effectief is gebleken. Beslissing tot schorsing of verwijdering wordt genomen door het College van Bestuur nadat een aantal vaste stappen is doorlopen.

- De directeur van de school overlegt met de leerling, de ouders/verzorgers en de groepsleerkracht.
- Als schorsing wordt overwogen, dan bespreekt de directeur dit met het College van Bestuur. Het College van Bestuur neemt het besluit inzake schorsing.
- De directeur deelt het besluit tot schorsing schriftelijk aan de ouders/verzorgers mee.
- De directeur meldt het besluit tot schorsing van de leerling terstond aan de leerplichtambtenaar. Tevens overlegt de directeur met de leerplichtambtenaar welke rol hij/zij kan/moet vervullen bij de schorsing.
- De school stelt de leerling in staat, bijvoorbeeld door het opgeven van huiswerk, te voorkomen dat deze een achterstand op het gebied van leren oploopt.
- Bij terugkeer van de geschorste leerling wordt een door de school opgestelde verklaring, waarin concrete afspraken over het functioneren van de leerling en/of ouders/verzorgers zijn opgenomen, door de ouders/verzorgers en de directeur ondertekend.

Mocht het schorsen van de leerling niet leiden tot een gewenst resultaat, dan wordt een leerling of een tweede keer geschorst of het proces van verwijdering wordt ingegaan.

Verwijdering

Gebeurt als er sprake is van ernstig wangedrag of als de relatie tussen school en leerling en/of ouders/verzorgers onherstelbaar beschadigd is. Als het College van Bestuur besloten heeft tot verwijdering, mag de leerling nog niet onmiddellijk van school verwijderd worden. Door het College van Bestuur wordt een interne commissie samengesteld, bestaande uit een lid van het College van Bestuur en de directeur van de desbetreffende school. Deze commissie hoort eerst de leerkracht. Vervolgens voert deze commissie overleg met ouders/verzorgers. Na dit overleg neemt het College van Bestuur een besluit m.b.t. het verwijderen van de leerling en deelt dit schriftelijk en gemotiveerd aan de ouders/verzorgers

anti-pestprotocol OBS De Zuidwesthoek en HBC De Wereldwijzer 2020

mee. In deze brief worden ouders/verzorgers geattendeerd op de mogelijkheid van het indienen van een bezwaarschrift binnen 4 weken na dagtekening. Een kopie van deze brief wordt gestuurd aan de leerplichtambtenaar en aan de inspectie.

In het geval dat ouders/verzorgers een bezwaarschrift indienen, zal het College van Bestuur de ouders/verzorgers voor hoorzitting uitnodigen.

Binnen vier weken zal het College van Bestuur schriftelijk op het bezwaarschrift reageren.

Definitieve verwijdering van een leerling vindt niet plaats dan nadat het bevoegd gezag ervoor heeft zorg gedragen dat een andere school bereid is de leerling toe te laten.

Onder andere school kan ook worden verstaan een school voor speciaal onderwijs, een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs of een instelling voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs.

Een kopie van de brief wordt gestuurd aan de leerplichtambtenaar en aan de inspectie. In de tussentijd kan ook in deze situatie de leerling geschorst worden c.q. blijven.

Ook een verwijdering verloopt volgens vaste stappen.

- Voordat het College van Bestuur tot verwijdering van een leerling besluit, heeft de interne commissie eerst een gesprek met de leerkracht en vervolgens met de ouders/verzorgers.
- De ouders/verzorgers ontvangen schriftelijk het besluit tot verwijdering middels de voorbeeldbrief (bijlage 2). Kopie richting leerplichtambtenaar en inspectie.
- De directeur overlegt met de leerplichtambtenaar welke rol hij/zij kan/moet vervullen bij de verwijdering.
- De directeur gaat actief op zoek naar een andere school, die deze leerling wil toelaten
- Wanneer ouders/verzorgers het niet eens zijn met het besluit tot verwijderen, dan kunnen zij binnen 4 weken schriftelijk bezwaar aantekenen bij het College van Bestuur.
- Het College van Bestuur nodigt ouders/verzorgers vervolgens uit voor een hoorzitting.
- Het College van Bestuur zal binnen vier weken, eveneens schriftelijk, op dat bezwaarschrift reageren.
- De ouders/verzorgers ontvangen schriftelijk het definitieve besluit tot verwijdering. Kopie richting leerplichtambtenaar en inspectie.

het bestuur van Albero voorziet in voorbeeldbrieven.

